

GEDEPORTEERDE JODEN

uit de *SS-Verfügungstruppen* ontslagen was en van '40 af administratieve functies vervuld had in het *Generalgouvernement*, eerst in Warschau, vervolgens in Lemberg (het kan wel niet anders of deze heeft weet gehad van de uitroeiing der Joden), maar Dischner die zich als een brutaal en alcoholist ontpopte, links en rechts om zich heen sloeg en daardoor een onrust wekte welke Seyss-Inquart, Rauter en Harster juist wilden voorkomen, werd na zes weken afgezet en naar Lemberg teruggezonden (9 oktober), en nadat toen eerst nog een derde figuur drie dagen als waarnemer opgetreden was, deed op 12 oktober de man zijn intrede die tot het einde toe *Lagerkommandant* van Westerbork zou blijven: Gemmeker – over hem straks meer.

Voor wij verder gaan, willen wij er nu eerst op wijzen dat het feit dat Deppner de eerste *Lagerkommandant* van Westerbork geworden was, onderstreept hoezeer die functie op dat moment door Seyss-Inquart, Rauter en Harster gezien werd als een van kardinale betekenis. Eind juni '42 hield de bezetter rekening met de mogelijkheid dat het in de zomer tot een grote Geallieerde landing op de Nederlandse kust zou komen (men denke aan de overplaatsing van de *Deutsche Untersuchungs- und Strafgefängnis* en van de *Kriegswehrmachtgefängnis* uit Scheveningen naar Utrecht). De bestrijding van de illegale groepen was dus van vitaal belang; ook was het *Englandspiel* in volle gang – en nu werd de man die de direct verantwoordelijke was voor de bestrijding der illegaliteit en die met het *Englandspiel* veel te maken had, als *Lagerkommandant* in het verre Westerbork ingezet! Kennelijk achtten Seyss-Inquart, Rauter en Harster het essentieel dat de zaken daar geregeld werden op een wijze die een vlot verloop van de *Entjudung* zou waarborgen en van de bezetter zo weinig mogelijk energie zou vergen. Hinderlijk was alleen dat Westerbork geen treinverbinding had – het dichtstbijzijnde station, Hooghalen, lag op vijf km afstand. Die afstand viel evenwel te voet af te leggen. Trouwens, op 15 juli '42 (de dag waarop de eerste deportatietrein Hooghalen verliet) ontving de Dienst van Weg en Werken van de Nederlandse Spoorwegen opdracht van de bezetter om van Hooghalen uit zo spoedig mogelijk een enkelvoudige spoorwegaftakking aan te leggen tot midden in het kamp Westerbork; die aftakking was op 2 november gereed.

★

Wij weten van het begin van de periode waarin Deppner *Lagerkommandant* van Westerbork was, maar weinig af. Helaas! Juist die allereerste tijd is namelijk ons inziens van grote betekenis geweest. Er kwam in vast te staan dat de registratie van de te deporteren Joden in het kamp zou plaatsvinden,